

Netopýři zimující v jeskyni Na Turoldu u Mikulova

Josef CHYTIL¹ & Jiří GAISLER²

¹ Správa CHKO Pálava, Náměstí 32, CZ-692 01 Mikulov

² Katedra zoologie PřF MU, Kotlářská 2, CZ-611 37 Brno

Název lokality. Jeskyně Na Turoldu.

Lokalizace. 7165 – jižní Morava, okr. Břeclav, 1 km severně od centra Mikulova (48° 48' s. š., 16° 38' v. d.)

Popis. Přírodní jeskyně ve vápenci, s komplikovaným systémem chodeb a různých pater. Celková délka zpřístupněných chodeb je cca 1100 m, nadm. výška mezi 250–295 m n. m. Nejsou žádné větší prostory, tři největší “dómy” mají rozměry zhruba 6×7×3m. Dřívější jeskyně (ještě v 60. letech) měla nesrovnatelně větší rozměry, byla ovšem zničena těžbou vápence. Lokalita je chráněna zákonem jako rezervace od roku 1946, od roku 1976 je součástí CHKO Pálava, od roku 1992 má statut přírodní rezervace.

Výzkum netopýrů a sčítání. Údaje o netopýrech jsou k dispozici již z konce padesátých let (Gaisler et al. 1988, 1996), jeskyně patří mezi nejdéle sledovaná zimoviště v ČR. Pravidelná sčítání zimujících netopýrů probíhají od roku 1958, s výjimkou let 1960–1962, 1964–1967 a 1983, a to vždy v lednu či únoru, s jedinou výjimkou březnové kontroly v r. 1963. Do roku 1980 probíhalo zimní sčítání včetně kroužkování, od 1981 byli zimující netopýři kontrolováni pouze vizuálně, s výjimkou kontrol menších druhů rodu *Myotis* a již dříve kroužkovaných jedinců. Pokles početnosti vrápenců v období 1958–1963 přičítáme právě jejich vyrušování v době zimování, další pokles v období 1969–1974 byl prokazatelně způsoben zničením vchodových dveří a zpřístupněním jeskyně. Od doby uzavření jeskyně v r. 1975 dochází k pravidelnému nárůstu až na maximum v roce 1996, v posledních zimách je situace víceméně konstantní. Od roku 1991 je prováděn před vchodem do jeskyně také pravidelný odchyt do sítí a kroužkování, a to v měsících duben–listopad, každoročně minimálně 3 odchty. Pravidelně je chytáno do 3–4 sítí (6 m, 6 m, 10 m, 12 m).

Sčítatelé. Koordinátorem je Jiří Gaisler (1958–1987), od 1988 společně s J. Chytillem. Sčítání se v různých obdobích zúčastnilo mnoho účastníků (včetně 4 zahraničních), častěji Z. Piro a P. Koutný.

Shrnutí výsledků. Viz tab. 1. Celkem zastíženo 3401 jedinců 10 druhů, daleko nejpočetnější je *Rhinolophus hipposideros* (92 %). Význačným druhem byl do r. 1973 i *Myotis blythii*. Naprosto rozdílné výsledky byly získány při odchytu: 13 druhů, nejpočetnějším druhem *Myotis nattereri* a *M. daubentonii*. Jsme přesvědčeni, že v oblasti Turoldu a zřejmě i vlastní jeskyně zimuje v pro nás nepřístupných prostorách daleko větší počet jedinců, než nalzáme při zimních kontrolách jeskyně.

Další data. Všechny výsledky ze zimních sčítání, odchytů včetně analýz zpětných hlášení, jsou uvedeny ve studii Gaisler & Chytil (in press.).

Literatura

ČTYROKÝ P., DANIHELKA J., CHYTIL J., STUHLÍK J. & VIDLÁK S., 1998: *Přírodní rezervace Turol. ARC Mikulov*, 24 pp.

GAISLER J., BAUEROVÁ Z., VLAŠÍN M. & CHYTIL J., 1988: The bats of S-Moravian lowlands over thirty years: *Rhinolophus* and large *Myotis*. *Folia Zool.*, **37**: 1–16.

GAISLER J., CHYTIL J. & VLAŠÍN M., 1990: The bats of S-Moravian lowlands (Czechoslovakia) over thirty years. *Acta Sci. Natur. Brno*, **24**(9): 1–50.

Tab. 1. Výsledky zimního sčítání netopýřů v jeskyni Na Turoidu u Mikulova

Datum / druh	Rhip	Mmyo	Mnat	Mdau	Mbly	Mema	Mbra	Mmys	Paur	Paus	Σ
8. 2. 1958	84	–	–	–	5	23	–	–	–	1	113
21. 2. 1959	44	2	–	–	14	1	–	–	–	1	62
5. 3. 1963	40	–	–	–	–	2	–	–	–	–	42
20. 2. 1968	40	–	–	–	7	4	–	–	–	–	51
10. 2. 1969	82	–	–	–	6	10	–	–	–	–	98
2. 2. 1970	67	2	–	–	3	10	–	–	–	–	82
18. 2. 1971	50	1	–	–	4	1	–	–	–	–	56
10. 2. 1972	6	–	–	–	–	5	–	–	–	1	12
14. 2. 1973	15	–	1	1	1	2	–	–	–	1	21
5. 2. 1974	1	–	–	–	–	2	–	–	–	1	4
6. 2. 1975	4	–	–	–	–	–	–	–	2	1	7
4. 2. 1976	32	–	1	–	–	–	–	–	–	1	34
16. 2. 1977	29	–	–	–	–	5	1	–	–	–	35
7. 2. 1978	14	1	–	–	–	1	–	–	–	–	16
16. 2. 1979	20	–	–	–	–	–	–	–	–	2	22
9. 2. 1980	32	–	–	–	–	–	–	–	–	–	32
22. 2. 1981	23	–	–	–	–	1	–	–	–	–	24
16. 1. 1982	21	–	–	–	–	1	–	–	–	–	22
28. 2. 1984	53	–	1	–	–	5	–	–	–	1	60
4. 2. 1985	41	–	–	–	–	–	–	–	–	–	41
8. 1. 1986	36	1	9	4	–	–	–	–	2	–	52
24. 1. 1987	48	1	1	–	–	3	–	–	–	–	53
15. 1. 1988	62	–	–	–	–	2	–	–	–	–	64
16. 1. 1989	116	–	–	–	–	1	–	–	–	–	117
16. 1. 1990	97	–	3	1	–	4	–	–	–	–	105
14. 1. 1991	123	–	–	1	–	–	–	–	–	–	124
29. 1. 1992	132	–	–	–	–	–	–	–	–	–	132
19. 1. 1993	142	–	–	–	–	1	–	–	–	–	143
20. 1. 1994	172	1	–	1	–	6	–	–	–	–	180
17. 1. 1995	208	2	1	–	–	11	–	1 (x)	–	–	226
16. 1. 1996	243	1	7	1	–	4	–	–	–	–	256
9. 1. 1997	202	–	3	1	–	3	–	–	–	1	210
16. 1. 1998	201	–	5	2	–	8	–	–	2	–	218
12. 1. 1999	200	–	1	–	–	13	–	–	1	–	215
19. 1. 2000	214	–	–	–	–	6	–	–	–	–	220
11. 1. 2001	241	–	–	–	–	11	–	–	1	–	253

(x): další 3 jedinci určeni pouze jako *Myotis* sp. (malý druh rodu *Myotis*)

GAISLER J. & CHYTL J., in press.: Bat community at the cave Na Turoidu, Czech Republic, changes in its abundance and mark-recapture results. *Fol. Zool.*, **51**.

GAISLER J., VLAŠÍN M. & BAUEROVÁ Z., 1989: The bats of S-Moravian lowlands over thirty years: small *Myotis*. *Folia Zool.*, **38**: 213–225.

GAISLER J., ZUKAL J., NESVADBOVÁ J., CHYTL J. & OBUCH J., 1996: Species diversity and relative abundance of small mammals (Insectivora, Chiroptera, Rodentia) in the Pálava Biosphere Reserve of UNESCO. *Acta Soc. Zool. Bohem.*, **60**: 13–23.